

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Syrská občanská válka - bojiště mocenského soupeření
regionálních i mimoregionálních aktérů**

Jonáš Eichinger

Plzeň 2019

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Ruská studia

Bakalářská práce

Syrská občanská válka - bojiště mocenského soupeření

regionálních i mimoregionálních aktérů

Jonáš Eichinger

Vedoucí práce:

PhDr. Martina Ponížilová, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň březen 2019

.....

Jonáš Eichinger

Poděkování

Rád bych poděkoval PhDr. Martině Ponížilové, Ph.D., vedoucí mé bakalářské práce, za odborné vedení a vstřícné jednání.

OBSAH

ÚVOD	6
1 TEORETICKÁ ČÁST – VYMEZENÍ DŮLEŽITÝCH POJMŮ	10
1.1 VYMEZENÍ POJMU „OBČANSKÁ VÁLKA“	10
1.2 ZÁSTUPNÁ VÁLKA.....	11
1.3 REGIONÁLNÍ A MIMOREGIONÁLNÍ AKTÉR	12
2 VÝVOJ VÁLKY V SÝRII A ZAPOJENÍ VYBRANÝCH AKTÉRŮ.....	14
3 ÍRÁN A JEHO MOCENSKÉ SOUPEŘENÍ V SÝRII.....	23
3.1 TRADIČNÍ NEPŘÁTELSTVÍ ÍRÁNU A IZRAELE	23
3.2 BOJ O MOC V REGIONU MEZI ÍRANEM A SAÚDSKOU ARÁBIÍ	27
4 KONFLIKT MEZI SPOJENCI? STŘET ZÁJMŮ TURECKA A USA	30
5 RUSKÉ ZÁJMY V SÝRII	33
5.1 STŘETÁVÁNÍ USA A RUSKA V SYRSKÉM KONFLIKTU	34
5.2 RUSKO-IZRAELSKÉ STŘETY ZÁJMŮ	36
ZÁVĚR.....	40
SEZNAM ZDROJŮ A LITERATURY	44
RESUMÉ.....	50

ÚVOD

Od druhé poloviny 20. století se stal Blízký východ regionem, který se vyznačuje svou nestabilitou a častými konflikty. Příčiny těchto konfliktů jsou různé, od teritoriálních po ekonomické, dále také náboženské a politické. Těmto událostem se nevyhnul žádný stát tohoto regionu, včetně Sýrie. I ta se zúčastnila řady válek, ve kterých se sama rozhodla participovat, nebo byla k účasti donucena okolnostmi. Jako příklad z minulosti lze uvést šestidenní, či jomkipurskou válku, ve kterých Sýrie bojovala proti nepříteli v podobě židovského státu. Tyto dvě války jsou příkladem konfliktu, který se rozhořel mezi Izraelci a Araby, kdy hlavním předmětem sporu bylo území historické Palestiny, na jehož části vznikl v roce 1948 stát Izrael. Dalším příkladem územního sporu, který se v roce 1973 vyvinul v ozbrojený konflikt je pak spor o Golanské výšiny, ležící na jihu Sýrie, které jsou okupované Izraelem právě od šestidenní války z roku 1967 (BBC, 2018). Na uvedených příkladech lze vidět, že v zahraničních záležitostech se Sýrie v 60. a 70. letech účastnila konfliktů poměrně často, naproti tomu ještě v šedesátých letech se potýkala s vnitřní nestabilitou. Situace uvnitř státu se stala stabilní až v sedmdesátých letech, na čemž měl velkou zásluhu prezident Háfiz al-Asad, který ukončil neklidné období státních převratů a stabilizoval situaci v Sýrii svým nástupem k moci, v roce 1971, jehož paradoxně dosáhl vojenským pučem. Ten u moci vydržel do roku 2000, kdy ho v čele nahradil jeho syn Bašár al-Asad, který v Sýrii vládne dodnes. Pro rodinu Asadů byl již od počátku typický autoritativní styl vlády, což jim umožňovalo udržet vnitřní stabilitu země. To bylo možné i díky vytvoření kultu osobnosti a kumulaci moci v rukou prezidenta, který měl navíc oporu v alawítské komunitě, ze které sám pocházel a která vytvořila v zemi vládnoucí elitu (Pipes, 1990: 176).

Ani Sýrii se však nakonec nevyhnula vlna revolucí v rámci tzv. arabského jara, která začala již v roce 2010 v Tunisku a jejímž cílem bylo svržení nedemokratických vlád v jednotlivých zemích arabského světa (Hermann, 2019: 19). Právě tato událost totiž otrásla i do té doby stabilním Asadovým režimem, který si však vnitřní stabilitu země zajišťoval pouze pomocí represí a potlačování

opozice, což také bylo hlavním důvodem protestů. Země se tak postupně dostala do občanské války, která se však postupem času změnila na zástupnou válku, v níž se spolu střetávají regionální i mimoregionální aktéři a řeší své spory a naplňují své zájmy právě v konfliktu na území Sýrie, ať už podporou jednotlivých stran konfliktu, nebo i přímým zapojením.

V této práci se budu zabývat právě zapojením „nesyrských“ aktérů do syrské občanské války, a to tedy jak aktérů regionálních, tak i těch co leží mimo tento region. Konflikt v Sýrii je v současné době svou podobou nejbližší právě zástupnému konfliktu, který jednotliví aktéři používají k prosazování svých ambic a zájmů. Vedle toho se jedná o konflikt, který svou existencí má vliv na řadu dalších zemí. Jako příklad států ovlivněných existencí konfliktu lze uvést sousední státy Sýrie, jako je Jordánsko, Turecko, nebo Libanon, ale také evropské státy, jako je Řecko, Itálie, či Německo, do kterých zamířila uprchlická vlna vyvolaná událostmi války (UNHCR, 2018). Dopady tohoto konfliktu tedy viditelně sahají za vlastní hranici oblasti Blízkého východu. Proto mi přišlo téma vhodné ke zpracování, protože konflikt samotný se nedotýká pouze určité oblasti, ale zapojení aktéři a vzniklé důsledky mají mnohem širší dopad.

Z hlediska časového ohraničení jsem zkoumané období ve své práci vymezil rozmezím let 2011–2018, přičemž rok 2011 je rokem, kdy jako důsledek tzv. arabského jara a s ním spojených protestů, začala i syrská občanská válka. Vzhledem k tomu, že konflikt stále pokračuje a dynamicky se vyvíjí, jako závěrečný rok svého zkoumání jsem zvolil rok 2018, aby výsledky mého zkoumání byly co nejaktuálnější.

Z toho co bylo prozatím napsáno je jasné, že se stále jedná o poměrně aktuální událost. I přesto však k tomuto tématu existuje řada odborných publikací, které popisují syrský konflikt a jeho průběh. Vedle knih je téma zachyceno také v odborných časopisech a v neposlední řadě také v médiích, kde je zachycováno především aktuální dění z konfliktu. Z autorů, kteří se problematikou zabývají,

mohu jmenovat Rainera Hermanna (2016), Christophera Phillipse (2016), z českých pak například Karla Černého (2012), či Daniela Křížka (2014).

Cílem mé bakalářské práce je vysvětlit, kteří regionální a mimoregionální státní aktéři využívají syrskou občanskou válku jako bojiště pro vzájemné mocenské soupeření a jaký mají tyto mocenské střety vliv na její průběh. Vzhledem k tomu, že ne všichni aktéři se konfliktu účastní přímo, určitě zmíním i nestátní aktéry, kteří dostávají jejich podporu. Zaměřím se na motivaci jednotlivých aktérů, která je vedla ke vstupu do války, na jejich působení ve válce a na to, která strana má z jejich činnosti prospěch a jaký vliv má tato činnost na délku a povahu války. Dále se chci zaměřit na to, jaký vliv na samotný konflikt má zapojení jednotlivých aktérů a jestli konflikt v Sýrii splňuje kritéria typické zástupné války, za kterou je považován. Aktéry, kterými se budu ve své bakalářské práci zabývat, jsou: USA, Rusko, Írán, Saúdská Arábie, Turecko a Izrael. Tyto aktéry jsem zvolil zejména proto, že v jejich bilaterálních vztazích existují střety zájmů a kroky jednotlivých aktérů v rámci konfliktu jsou motivovány právě existencí těchto střetů. Do syrské občanské války je samozřejmě zapojeno mnohem více aktérů, ne vždy se však jedná o aktéry státní, a pokud ano, ne vždy je jejich pomyslným soupeřem v mocenském střetu státní aktér.

Výsledků ve své práci dosáhnu analýzou bilaterálních, případně multilaterálních vztahů u vybraných státních aktérů během syrské občanské války, v rozmezí let 2011–2018, přičemž se zaměřím na jejich motivaci, a to jakým způsobem se do konfliktu zapojují. Podle toho tedy budu strukturovat i svou práci. V teoretické části vymezím termíny, se kterými budu operovat, tedy pojmy občanská válka, zástupná válka a dále regionální a mimoregionální aktér. Po úvodu a teoretické části bude následovat část praktická, na jejímž začátku zařadím kapitolu, ve které stručně popíšu vývoj celého konfliktu od samého začátku, přičemž se v této kapitole zaměřím hlavně na zapojení jednotlivých, mnou vybraných aktérů tak, abych vytvořil podklad pro následující část práce. Za tím už budou následovat kapitoly, zaměřené na konkrétní aktéry a to, jak se na pozadí syrského konfliktu střetávají. Nejprve se zaměřím na to, jak se v konfliktu střetávají zájmy Íránu

s Izraelem a se Saúdskou Arábií. Dalším konfliktem, který na pozadí syrských událostí probíhá, a na který se zaměřím, bude ten mezi USA a Tureckem. V následující kapitole se pak budu věnovat tomu, jak se v syrském konfliktu střetávají ruské zájmy s těmi americkými, a izraelskými. V závěru své práce zhodnotím to, jak státní aktéři využívají syrskou občanskou válku k vyřizování vzájemných sporů a k mocenskému soupeření, přičemž shrnu jednotlivé bilaterální, případně multilaterální konflikty, mezi státními aktéry v rámci celého syrského konfliktu. Tím se zároveň dostanu k tomu, jestli je syrská válka zástupným konfliktem. Zhodnotím také to, jaký vliv mají vnější aktéři na délku konfliktu, jak se do něj promítá jejich mocenské soupeření, případně jak toto soupeření odsouvá jeho řešení.

1 TEORETICKÁ ČÁST – VYMEZENÍ DŮLEŽITÝCH POJMŮ

1.1 VYMEZENÍ POJMU „OBČANSKÁ VÁLKA“

Pojem občanská válka je v současné době často skloňovaný a používáný. Pokud by nás zajímala definice pojmu, tak James Fearon říká, že občanská válka je „násilný konflikt uvnitř země, v němž bojují organizované skupiny, které usilují o převzetí moci v centru, nebo v regionu, nebo o změnu vládních politik“ (Fearon 2007).

Jde tedy o konflikt vnitrostátní, ve kterém není ohrožena vnější suverenita státu a který vychází z nějakého vnitřního střetu zájmů. S tím, jak se změnil mezinárodní systém po druhé světové válce, občanské války se staly dokonce častějším typem konfliktů, než konvenční války mezi státními aktéry.

U občanských válek existuje různá typologie, která se odvíjí od toho, za jakým účelem je válka vedena a jaké jsou jednotlivé strany konfliktu. V některých případech může jít o boj o moc, ale důvody mohou být i ekonomické, etnické, náboženské, či může být důvodem konfliktu odpor k vládě. Stejně jako existují různé příčiny, tak i strany konfliktu nejsou vždy stejné. Může se jednat o frakce v armádě, polovojenské, či gerilové organizace, teroristické skupiny, či například etnicky odlišné skupiny obyvatelstva.

Jedním z autorů, který se občanskou válkou zabývá je již zmíněný James D. Fearon. Ten rozlišuje pět typů občanské války, přičemž konflikty rozděluje na krátké a dlouhé. Mezi krátké pak řadí občanské války, které vznikly jako důsledek vojenského převratu, nebo revoluce, ty, které měly antikoloniální kontext a války vzniklé v důsledku rozpadu SSSR po roce 1991. Dlouhým typem válek pak podle Fearona (Fearon, 2003: 85–87) jsou konflikty mezi minoritními a dominantními etnickými skupinami a války o přírodní zdroje uvnitř státu. Další z definic popisuje občanskou válku jako násilný střet, ve kterém vlivem užití ozbrojené síly dojde ke ztrátám na životech v počtu větším než 1000 za rok (Collier 2003: 17). Vedle výše zmíněných důvodů pracuje Paul Collier s motivací v podobě chamtivosti a nebo rozhořčení. V prvním případě je jasnou

příčinou touha po zisku, kdy předmětem sporu mohou být například zdroje nerostných surovin. Naproti tomu války z rozhoření mají příčiny v nespokojenosti s vládou, výše zmíněné etnické, či náboženské problémy a další (Collier 2003: 17).

1.2 ZÁSTUPNÁ VÁLKA

I když syrský konflikt na svém počátku vykazoval znaky občanské války, jeho podoba se s postupem času změnila. Vzhledem ke strategickému významu regionu se do konfliktu začali zapojovat také vnější aktéři, a to jak přímým zapojením, tak podporou jednotlivých stran konfliktu. Válka v Sýrii se navíc stala místem střetu zájmů těchto aktérů a začaly s v ní objevovat znaky zástupné války.

Zástupná válka je takový konflikt, ve kterém se aktéři nemusí přímo účastnit bojů, své zájmy však prosazují podporou jednotlivých stran konfliktu. Samotný koncept tohoto válčení se nejvíce rozmohl v dobách studené války, kdy spolu západní a východní blok neválčil přímo, ale právě prostřednictvím podpory konfliktů v různých částech světa. Jako příklad lze uvést válku ve Vietnamu, v Afghanistanu, či menší konflikty v Latinské Americe, či Africe. Ve všech těchto válkách proti sobě bojovaly Spojené státy americké se Sovětským svazem, a i když proti sobě nestály přímo armády těchto států, boj probíhal materiální, finanční a morální podporou různých hnutí odporu, revolucionářů a teroristů (Walter 2015).

Karl Deutsch charakterizuje zástupnou válku jako mezinárodní konflikt mezi dvěma aktéry, kteří spolu bojují na území třetí země (Deutsch 1964). V současné době je však potřeba tuto definici více rozšířit a přizpůsobit dnešním okolnostem. To ve svém pojetí zohledňuje Andrew Mumford, který za důležitý znak zástupné války považuje existenci jednoho silnějšího aktéra, státu a druhého nestátního aktéra, který od toho prvního dostává podporu v podobě zbraní, výcviku a finančních prostředků. Právě tento způsob podle Mumforda používají mocnosti, tedy silnější aktéři, k dosažení strategické výhody. Mumford také zmiňuje to, jak

se bezpečnost privatizuje a v budoucnu to považuje za klíčový prvek *proxy war* (Mumford 2013). V dnešní praxi to znamená zejména činnost takzvaných *PMC* (*Private Military Companies*), tedy soukromých vojenských společností, v ozbrojených konfliktech, kdy zastávají různé funkce a čím dál častěji přebírají i ty úkoly, které byly dříve vyhrazeny regulérním armádám.

1.3 REGIONÁLNÍ A MIMOREGIONÁLNÍ AKTÉR

Vzhledem k tomu, že ve své práci se budu zabývat právě zapojením regionálních a mimoregionálních aktérů do konfliktu, vymezím v této části samotný pojem aktér v mezinárodním systému. S vymezením termínu je spojeno i představení typologie aktérů v mezinárodním systému, přičemž uvedu, jaký typ aktérů jsem zvolil pro svou práci.

Aktéry v mezinárodním systému lze definovat jako entity, které mají určité vlastnosti. V první řadě by měly mít autonomní schopnost určit si své cíle a zájmy. Dále by tyto entity měly být schopné mobilizovat lidské a materiální zdroje tak, aby jim pomohly v dosažení svých zájmů. Vedle toho by samotná činnost těchto aktérů měla být natolik významná, aby ovlivnila vztahy jednoho aktéra s druhým, případně chování ostatních aktérů v mezinárodním systému (Ibrahim 2018).

Co se týče samotné typologie aktérů, existují dva základní typy, které lze dále rozdělit. Prvním a nejdůležitějším typem aktéra ve světové politice je státní aktér. Tohoto aktéra představují jednotlivé státy, které jsou definovány určitým územím a populací, žijící uvnitř tohoto prostoru. Vedle toho se stát vyznačuje souborem institucí, které jsou schopné vytvářet zákony a dohlížet na jejich dodržování. Tím stát získává svou vnitřní suverenitu. Vnější suverenita pak spočívá v uznání státu a respektování jeho hranic druhými státy. V čele státu pak stojí vláda, která je buď zvolena občany státu, nebo vládne na monarchistickém principu (Ibrahim 2018).

Druhým typem aktérů v mezinárodním systému jsou pak nestátní aktéři. Sem lze zařadit mezinárodní organizace, které se dále dělí na vládní a nevládní. Ve

vládních mezinárodních organizacích mohou být členy pouze státy a mohou mít různé zaměření, jako například ekonomické, či bezpečnostní. Do této kategorie patří organizace jako OSN, OPEC, či NATO. Naproti tomu v nevládních mezinárodních organizacích nejsou členy státy, ale například různé církve, charity, politická hnutí, či akademičtí pracovníci. Jako příklad lze jmenovat Červený kříž, Green Peace, či Doktory bez hranic (Ibrahim 2018).

Ve své práci se budu zabývat aktéry z kategorie státních subjektů, tedy státy, které jsou do syrského konfliktu zapojeny. Samotní aktéři jsou pak ještě rozděleni na regionální a mimoregionální, což souvisí s umístěním států. V mém případě to tedy jsou Izrael, Turecko, Saúdská Arábie a Írán, jakožto regionální aktéři a Spojené státy americké a Rusko, jako zástupci mimoregionálních aktérů.

2 VÝVOJ VÁLKY V SÝRII A ZAPOJENÍ VYBRANÝCH AKTÉRŮ

Prosinec roku 2010 byl rokem, kdy v Tunisku začaly protivládní protesty, které se odsud přelily i do dalších arabských zemí. Právě události z Tuniska odstartovaly to, co je dnes nazýváno tzv. arabským jarem, tedy sérií protivládních demonstrací a revolucí, která měla za cíl svržení dosavadních, nedemokratických vlád. Jak arabské jaro postupovalo Blízkým východem, bylo jasné, že se tato „vlna“ nevyhne ani Syrské arabské republice, kde byl v té době u moci autoritářský prezident Bašár al-Asad. To byl přesně typ politika, proti kterému byly demonstrace zaměřeny a který měl být v očích nespokojených občanů svržen a nahrazen demokratickou vládou (Pipes 2016: 40).

Do Sýrie samotné se arabské jaro dostalo v březnu roku 2011, kdy začaly protesty i v této zemi. Odpor k režimu a snaha o jeho svržení však nebyl motivován pouze jeho autoritativní podobou. Asad, jakožto zástupce alawítské komunity, byl sekulární sunitskou částí muslimského obyvatelstva Sýrie vnímán jako nepřítel radikálního islámu a džihádu, který nacházel útočiště právě v regionu Blízkého východu. Podnět pro změnu tedy pocházel i z tohoto směru. To, čím byl Asadův režim v té době výjimkou Blízkého východu, bylo, že vláda jeho rodiny byla do té doby proti pokusům o převrat imunní, respektive si svou pozici vždy dokázala obhájit, byť tato obhajoba pozice probíhala za použití vojenské síly a represí vůči civilnímu obyvatelstvu. Stejná situace nebyla například v Tunisku, Egyptě, či Libyi, kde došlo k, ne vždy pokojnému, vystřídání dosavadních hlav států (Pipes 2016: 52–53).

Výhoda Asadova režimu od počátku spočívala v loajální a poměrně kvalitně vyzbrojené armádě a bezpečnostních silách. I když výzbroj Syrské arabské armády tvoří převážně technika a zbraňové systémy sovětské provenience, ty jsou však zastoupeny v dostatečném množství a armáda samotná má bojové zkušenosti v jejich používání. Součástí armády jsou také elitní útvary jako republikánská garda, či tzv. Tygří jednotky. Vysoké hodnosti jsou pak obsazovány zástupci alawítské komunity, čímž si Asad zajišťuje loajalitu ozbrojených sil. Tyto složky tak mohl hned od počátku režim nasadit

k potlačování protivládních demonstrací. A že se režim nehodlá své pozice vzdát lehko, bylo jasné hned od začátku. V dubnu 2011 bylo například během jediného dne zabito 109 lidí (Pipes 2016: 53).

S tím, jak střety mezi opozicí a armádu dostávaly stále větší rozměr, utvořila se na straně opozice snaha dát svým snahám nějaký řád a směřování. Velká část opozice se proto shromáždila v tzv. Syrské svobodné armádě (SSA). Od potlačování demonstrací pak syrská armáda přešla k bojům se Syřskou svobodnou armádou, která získávala stále větší vliv a pod její kontrolu se dostávaly i celá města, nebo alespoň jejich části. Tak se například Syrská svobodná armáda usadila v části města Homs, či v Aleppu. Takovéto kroky si samozřejmě vyžadovaly patřičnou reakci syrské vlády a armády. Ta přešla k nasazení těžších zbraní, včetně leteckého bombardování a dělostřeleckých útoků na zmíněná města (BBC 2019).

V této části bych zmínil, že i když zatím nedošlo k přímému zapojení vnějších aktérů do bojů, opozice těžila z materiální podpory zejména od USA a států Perského zálivu. V roce 2013 pak Spojené státy americké prostřednictvím CIA přistoupily k výcviku syrských rebelů přímo v Sýrii. V tomto roce se na území Sýrie dostal další aktér, který následně výrazně změnil celou situaci. Tímto nestátním aktérem byla teroristická organizace, nazývaná Islámský stát, která do Sýrie expandovala ze sousedního Iráku. V Iráku IS zaznamenal rychlý úspěch a stejný postup opakoval i v Sýrii, kde rychle obsadil severní a východní části země (Aljazeera 2018a). Od té doby měla syrská vláda v zemi vedle Syrské svobodné armády a různých menších teroristických skupin, jako byl například an-Nusra, nového nepřítele, tedy tzv. Islámský stát. Ten rychle obsazoval syrská velká města, jako například Palmýru, Aleppo, či Dajr az-Zaur a město Rakka pak dokonce prohlásil za hlavní město svého chalífátu, který ustanovil na území Iráku a Sýrie (Aljazeera 2018a). V souvislosti s bojem proti tzv. Islámskému státu v této části zmíním důležitého aktéra, který se do boje s touto organizací zapojil. V počátečních fázích bojů s islamisty se jako velmi účinná a schopná síla ukázaly kurdské jednotky YPG (Yekîneyên Parastina Gel), tedy kurdské milice,

nazývané také Pešmerga, které působí na severu země, obývaným převážně právě kurdským obyvatelstvem. Kurdové však byli schopni ubránit pouze sever Sýrie a alespoň takto zabránit rozšíření IS v této části, na akce širšího rozsahu a směřování ale jejich jednotky nestačily. Kurdské síly jsou totiž limitovány svými omezenými materiálními prostředky, což naopak vyvažují svým odhodláním a odvahou (Reuters 2019).

Opozice Asadova režimu nedostávala podporu pouze od USA, ale téměř od začátku konfliktu byla podporována také Saudskou Arábií. Tato podpora spočívala především v poskytování finančních prostředků, sloužících pro nákup zbraní, či přímo z dodávek zbraní samotných. Vzhledem k tomu, že saudská armáda nedisponuje potřebnými kapacitami, přímé zapojení do konfliktu bylo vyloučeno (Manfreda 2019). Respektive Saudská Arábie si jako bohatý stát může dovolit nákupy moderních vojenských technologií, její slabina však spočívá v často nezkušeném personálu a absenci bojových zkušeností z válečného konfliktu. To se ostatně v plné míře ukázalo v jemenském angažmá, kde měla saudská armáda vážné problémy s potlačením rebelských jednotek, které disponovaly výrazně menšími zdroji. Saudové se tedy rozhodly syrskou opozici podpořit právě prostřednictvím finančních prostředků, kterými disponují díky příjmům z ropy. Hlavní motivací Saudské Arábie přitom bylo odstranění syrské vlády, která je hlavním spojencem Íránu, nepřítele Saudů (Manfreda 2019).

I když si Asadův režim uvědomoval nebezpečí, vyplývající z dané situace, kdy další existence Sýrie byla vážně ohrožena, stále dokázal v roce 2014 kontrolovat hlavní město a západní část země u Středozemního moře s městem Latákia, tedy centrem alawítského osídlení. Celkově však takováto situace nebyla dlouhodobě udržitelná, protože armáda neustále bojovala proti opozici i islamistickým teroristům a morálka u obyčejných vojáků rychle klesala. Boje se podepsaly také na stavu techniky a logistickém zabezpečení armády (Reuters 2019).

S pomocí syrskému režimu tak v roce 2015 přišlo Rusko, které Asada vnímalo jako spojence v regionu Blízkého východu. Rusko-syrské spojenectví má základ

ještě v 70. letech 20. století. V té době bylo Rusko ještě součástí Sovětského svazu, který byl hlavním dodavatelem vojenského materiálu do Sýrie, přičemž oplátkou za to poskytla syrská strana Sovětskému svazu námořní základnu Tartus. To představovalo pro Sověty strategickou výhodu a vojenskou přítomnost ve Středozemním moři. Po rozpadu SSSR přešla základna do pronájmu Ruska, došlo však k odsunu většiny vojenského personálu. V roce 2012 bylo na základně přítomno asi 50 členů ruské posádky. Jedním z ruských zájmů, vedoucích k zapojení do války tak bylo obnovení vojenské přítomnosti na této základně (Jaafari 2015).

Pomoc syrskému režimu tedy byla z ruské strany odůvodněná a pro syrský režim v dané situaci klíčová. V září roku 2015 ruské vzdušné síly zahájily letecké útoky na pozice tzv. Islámského státu v Sýrii a začaly tak pomalu rovnováhu konfliktu vyvracet ve prospěch syrského režimu. Kromě leteckých útoků Rusko nasadilo také střely s plochou dráhou letu Kalibr, které byly použity k přesnému ničení islamistických pozic (Ministry of Defence of the Russian Federation 2019). To byl však pouze začátek ruské pomoci a dlouhodobé syrské kampaně. Ruské námořnictvo se usadilo v námořním přístavu Tartus na břehu Středozemního moře, kde si vybudovalo základnu, kterou následně začal ruský kontingent v Sýrii používat k zejména k logistickému zajištění. Druhou cestou, kterou se do Sýrie dostávalo ruské zásobování, pak byla letecká základna Hmímím. Tu jako výchozí bod využívaly i letecké síly k úderům na pozice islamistů a kromě letectva se zde soustředily také pozemní síly, které měly za úkol zejména zajištění bezpečnosti ruského personálu. Pozemní síly ruské armády však začaly být aktivní i v dalších částech země, kdy jejich úkolem bylo zejména logistické zajištění dobytých měst. Jednotky pyrotechniků se tak zabývaly hlavně odminováním budov, ulic a likvidací různých nástražných zařízení. Část ruského vojenského personálu pak také působila v roli vojenských poradců v řadách SAA (Ministry of Defence of the Russian Federation 2019).

V souvislosti s ruským angažmá v Sýrii se objevily také informace o činnosti ruských soukromých vojenských subjektů, tzv. *private military companies*.

V médiích nejvíce viditelnou z nich je tzv. Wagnerova skupina. Ta by údajně měla mít okolo 2000 zaměstnanců a přímo v Sýrii disponovat těžkou vojenskou výzbrojí, jako jsou tanky, obrněné transportéry a dělostřelecké zbraně. Podle některých zdrojů se právě zaměstnanci této společnosti měli zapojit do pozemních akcí po boku SAA, případně vykonávat další úkoly pro syrskou vládu. Těmi pak jsou činnosti typicky spadající právě do pracovní náplně *PMC's*, tedy doprovod konvojů, ochrana ropných polí a další. Činnost samotné skupiny pak samozřejmě probíhá s vědomím ruské vlády, pro kterou je vlastně výhodné mít v konfliktu takového aktéra, protože se jedná o soukromý subjekt, který oficiálně nemá žádné vazby na ruskou vládu. Na spojení ruské vlády a majitele společnosti Dmitrije Utkina však bylo v některých médiích poukazováno. Ostatně to, že se ruské soukromé ozbrojené subjekty podílí na bojové činnosti v Sýrii, je výhodné i z dalšího důvodu. Pracovníci těchto společností padlí v boji nejsou součástí oficiálních statistik padlých vojáků, vydávaných ruským ministerstvem obrany (Korotkov 2017).

Hrozba silné teroristické organizace, jakou byl tzv. Islámský stát, však znepokojovala také USA. Ty se k útoku proti této organizaci rozhodly už v roce 2014, kdy pomocí střel Tomahawk s plochou dráhou letu, odpálených z lodí v Arabském moři, zasáhly proti pozicím tzv. Islámského státu v Aleppu a Racce (BBC 2014). Později však došlo také k vytvoření koalice se státy západní Evropy, která měla za cíl právě zničení tzv. Islámského státu. Členy koalice byla například Velká Británie, Francie, či Německo. Vedle převážně leteckých úderů došlo také k nasazení poradců ze speciálních jednotek na severu země, kde pomáhali kurdským milicím v boji s IS. Motivace USA pro zapojení do konfliktu se měnila s tím, jak se válka vyvíjela. V počátcích konfliktu bylo jasně patrné, že cílem USA je odstranění režimu Bašára al-Asada. Toho chtěly USA dosáhnout podporou povstalců, zejména Syrské svobodné armády. Poté co se však ukázalo, že boj povstalců není příliš účinný a navíc došlo k objevení nové hrozby v podobě tzv. Islámského státu, úsilí USA se přesunulo tímto směrem a došlo k přímému zapojení vzdušných i pozemních sil do bojů proti IS. I přesto však

Spojené státy nehodlaly určité kroky syrské vlády během války tolerovat a neváhaly přejít do ozbrojené konfrontace s vládními silami. Zlomovým bodem, který dovedl USA k tomuto rozhodnutí, bylo údajné použití chemických zbraní Asadovým režimem. Tím podle americké administrativy došlo k překročení pomyslné červené linie, které USA nebyly ochotny tolerovat (France24 2018). V roce 2017 tak Spojené státy pomocí 59 střel Tomahawk zaútočily na syrskou leteckou základnu a o rok později pak na údajné výrobní kapacity a sklady chemických zbraní (Aljazeera 2018b).

Naopak, na stranu Asadova režimu se přidal další silný spojenec, jehož hlavní motivací nebyl pouze boj proti IS, ale také proti veškeré opozici a nepřítelům režimu. Tímto spojencem byl Írán, který Sýrii poskytl materiální vojenskou podporu, vedle toho však také do země poslal jednotky republikánské gardy a šíitské milice jako například Fátimovské brigády, nebo Basídz. Aktivita Íránu byla motivována především podporou Asada, jakožto hlavního spojence v regionu. S působením Íránu je pak spojeno také zapojení dalšího kontroverzního aktéra, a to Hizballáhu, který je USA, Izraelem a některými evropskými zeměmi považován za teroristickou organizaci (De Luca 2018). I když samotné Íránsko – syrské spojení má hlubší kořeny, v případě konfliktu v Sýrii se Írán začal jako aktér podporující Asadův režim objeovat v roce 2011. Tehdy začal právě s poskytováním materiální vojenské podpory, které se později rozšířilo i právě na podporu v podobě lidských zdrojů. Írán nejprve poskytl vojenské poradce, kteří Asadovi pomohli s výcvikem nové ozbrojené složky, milice s názvem Syrské obrané síly, která podléhala přímo syrské vládě a údajně čítala až 70 000 mužů. Později, v roce 2014, však Írán na pomoc režimu poslal další milici, tzv. Afghánskou brigádu, tedy šíitské bojovníky, v počtu až 4000 mužů, kteří byli placeni Íránem a zapojili se do bojových operací po boku SAA (De Luca 2018).

Co se týče materiální podpory ze strany Íránu, ta byla realizována leteckým mostem a součástí dodávek byly zejména náhradní díly k tankům T-72, raktety Falaq-2, dále 120 mm houfnice, samohybné raketomety a samozřejmě také

technický personál. Zajímavé je, že Írán údajně Sýrii poskytl také poměrně vyspělé technologie, jako jsou průzkumné drony Mohajer 4, Ababil-2, či Mirsad-1 (De Luca 2018). Ty byly spatřeny nad Alepem, Damaškem a Homsem, jak vykonávají výzkumnou činnost, což následně může přinést uživateli strategickou výhodu, protože prostřednictvím těchto přístrojů získává informace v reálném čase, což je zejména při boji v městské zástavbě velmi důležité.

Jak jsem již zmínil, se zapojením Íránu se do konfliktu zapojil také Hizballáh, jehož působení v konfliktu je motivováno jednak bojem po boku svého hlavního spojence a sponzora, tedy Íránu a také posílením kontroly nad jihem Sýrie, což Hizballáhu umožňuje transport zbraní do Libanonu, kde mohou být následně použity proti hlavnímu nepříteli tohoto šíitského hnutí, tedy Izraeli. Hizballáh se do Sýrie dostal právě ze sousedního Libanonu, který je jeho hlavním působištěm, a také činnost v Sýrii se omezila především na jih země a oblasti hraničící právě s Libanem. V Sýrii se do bojů zapojilo až 4000 bojovníků Hizballáhu, což je přibližně čtvrtina jeho celkových kapacit (De Luca 2018). Působení této šíitské milice v Sýrii je organizováno do jednotlivých oddílů, které operují pod samostatným velením. Ty se pak stávají součástí většího celku, kdy bojují po boku ostatních milic, pod velením syrské armády, nebo ruských vojenských poradců. Výjimkou je však činnost Hizballáhu u libanonských hranic, kde působí naprosto samostatně a jeho hlavním zájmem zde není ochrana šíitského obyvatelstva, transfer íránských zbraní do Libanonu (De Luca 2018).

Syrský konflikt pochopitelně přitáhl také pozornost dalšího souseda, a to Izraele. Zde je potřeba zmínit, že židovskému státu jde především o vlastní bezpečnost a jeho pozice je taková, že pokud to vyloženě nepovažuje za nutné, rozumějme, pokud není ohrožena jeho vlastní bezpečnost, do konfliktu nijak nezasahuje. První akcí, kterou se Izrael do celého konfliktu zapojil, bylo poskytnutí humanitární pomoci v roce 2013, civilnímu obyvatelstvu zasaženému válkou. Později Izrael přešel i k leteckým útokům, zaměřeným zejména proti aktivitám hnutí Hizballáh a Íránu, které byly Izraelem vyhodnoceny jako bezpečnostní hrozby. Jako ohrožení Izrael vnímá především vojenskou materiální podporu,

kteřou poskytuje Írán Hizballáhu a která je prostřednictvím konvojů přes syrské území transportována do Libanonu, z jehož území následně mohou být zbraně použity k útoku na Izrael. Během akcí izraelského letectva byla syrská protivzdušná obrana aktivní a v únoru 2018 se jí podařilo sestřelit izraelský stíhací letoun (Aljazeera 2018c).

Existence syrského konfliktu vzbudila pozornost také u severního souseda, tedy Turecka. Obavy u turecké vlády vznikly především po zapojení Kurdů do konfliktu. Ti se stali úspěšnou silou v boji proti IS a postupně začali kontrolovat velkou část severu Sýrie, přičemž syrská vláda, která Kurdy nevnímá jako hrozbu, jim v tomto ohledu ponechala volnost a soustředila se na boj s islamisty a opozicí. Na turecké straně však toto jednání vnímali jako hrozbu, že by mohlo ze strany Kurdů dojít k zesílení volání po vytvoření svobodného Kurdistanu. To by se přímo mohlo dotknout i Turecka, kde žije na jihu země významná kurdská populace, která je však tureckou vládou vnímána jako bezpečnostní hrozba. V případě že by se syrští Kurdové dočkali určitého stupně nezávislosti ze strany syrské vlády, mohli by stejné požadavky vyvstat i v Turecku, což však turecká strana nehodlá dopustit. Ostatně turečtí Kurdové vedou proti turecké vládě od 80. let 20. století ozbrojený odpor (The Kurdish Project nedatováno). Celá situace vyústila v invazi Turecka do syrského regionu Afrín v lednu roku 2018. Turecké jednotky následně zahájily protikurdskou kampaň, přičemž na turecké straně se bojů proti Kurdům účastnili i Tureckem podporovaní syrští povstalci (BBC 2018a). Turecko následně zůstalo přítomno na severu Sýrie, údajně kvůli ochraně tamního obyvatelstva a tureckých hranic.

Pokud bych měl tuto kapitolu shrnout, pro Asadův režim bylo klíčovým okamžikem právě zapojení Ruska do konfliktu v roce 2015, což vládním silám výrazně pomohlo a de facto režim udrželo u moci i nadále. Syrská arabská armáda s pomocí vzdušné podpory a pod vedením ruských poradců začala vytlačovat tzv. Islámský stát z jeho držav a dařilo se jí bojovat i proti ostatním opozičním silám, například Syrské svobodné armádě. V tom vládě pomáhaly opět ruské ozbrojené složky, i když deklarovaným důvodem pro zapojení do

konfliktu byl původně pouze boj proti IS. Velký podíl na potlačování IS měla také západní koalice a její vzdušné údery. Ty sice nebyly vedeny v součinnosti s pozemními silami SAA, jako tomu bylo v případě ruských leteckých sil, i tak se však západní letectva zaměřila na strategické body IS v Sýrii a svůj postup pro změnu koordinovala s činností kurdských milic YPG. Síly západní koalice tak byly aktivní především na severu země.

V roce 2016 se tak vládním silám podařilo osvobodit město Palmýra, kurdští bojovníci s podporou arabských dobrovolníků zase dobyli město Manbidž u hranic s Tureckem, přičemž obě tato města byla dlouhou dobu v držení IS. V roce 2017 pak začaly přípravy na ofenzívu proti městu Rakka, tedy baště tzv. Islámského státu v Sýrii. Město Rakka nakonec bylo dobyto v červnu roku 2017, přičemž páteř pozemních sil tvořily kurdské jednotky YPG s podporou západních vojenských poradců a v koordinaci se vzdušnou podporou letectva USA, Francie, Velké Británie a Německa. To, že se éra tzv. Islámského státu v Sýrii chýlí ke svému konci, pak začalo být jasné v září 2017, kdy vládní síly s podporou ruského letectva a šíitských milic prolomily islamistické obklíčení města Dajr az-Zaur. Toto město bylo po dlouhou dobu režimní enklávou, obklopenou silami IS, které kontrolovaly tuto oblast, ve které se nachází množství ropných polí. Jak ruské, tak i západní ozbrojené síly v zemi zůstaly nadále přítomny a pomáhaly svým spojencům v dalším vytlačování islamistů z území Sýrie (Yacoubian 2019).

Pokud bych měl situaci v Sýrii ke konci roku 2018, kterým je moje práce ohraničena, zhodnotit, dá se říci, že režimu Bašára al-Asada se podařilo stabilizovat předchozí nepříznivý vývoj, de facto došlo k poražení Islámského státu, a to s přispěním jak vládních sil s ruskou a íránskou podporou, tak i díky západní koalici a kurdským milicím. I když opozice v podobě Syrské demokratické armády a dalších skupin stále na území Sýrie působí, je jasné, že režim, morálně posílený vítězstvím nad IS a opětovným získáním části okupovaného území, bude mít v budoucnu mnohem větší prostor k jejímu potlačování. I přesto je však konec konfliktu prozatím v nedohlednu, a to i díky

tomu, že situaci zkomplikovalo zapojení vnějších aktérů, což vysvětlím dále ve své práci.

3 ÍRÁN A JEHO MOCENSKÉ SOUPEŘENÍ V SÝRII

Asi nejvýznamnějším regionálním aktérem zapojeným do syrského konfliktu, který významně ovlivňuje jeho průběh, a zároveň se jeho zájmy střetávají se zájmy mnoha dalších aktérů, je bezesporu Írán. Šíitský Írán se pro podporu syrské vlády rozhodl na základě spojení, které mělo hlubší historické kořeny. Podnětů pro spojení mezi Íránem a Sýrií bylo více, jedním z nich byla například existence Sadámovy režimu v Iráku, kterou oba státy vnímali jako hrozbu. Poté, co se Sýrie zúčastnila série arabsko-izraelských válek a přišla o Golanské výšiny v roce 1967 a poté, co v Íránu proběhla islámská revoluce v roce 1979, měly navíc oba státy společného nepřítele v podobě židovského státu. Motivy pro spojení vycházely také z náboženství. Syrská alawítská vládnoucí elita, respektive alawítská odnož islámu, je muslimy, kteří vyznávají militantní verzi sunnitského islámu vnímána za ještě většího nepřítele, než šíitský islám. Naopak některé íránské duchovní elity vnímají alawíty jako součást šíitské náboženské rodiny (Byman 2006). Všechny tyto faktory tedy byly pro íránskou vládu důvodem pro pomoc syrskému režimu. Druhou stranou mince však je, že právě zapojením do syrského konfliktu dostal Írán příležitost ke střetu se svými regionálními, i mimoregionálními rivaly, což se v Sýrii projevilo zejména ve vztahu k Izraeli a Saúdské Arábii.

3.1 TRADIČNÍ NEPŘÁTELSTVÍ ÍRÁNU A IZRAELE

Po islámské revoluci z roku 1979, kdy v Íránu došlo k výrazným politickým změnám a obrátilo se také politické směřování země v zahraniční politice. Írán, který je většinově šíitský, se stal islámskou republikou, pro kterou se v té době již 30 let existující stát Izrael stal jedním z hlavních nepřátel v regionu Blízkého východu. To bylo zapříčiněno jednak spojenectvím Izraele s USA, dalším faktorem pak bylo, že Írán podporoval boj Palestinců proti Izraeli.

Pokud jde o střet mezi Íránem a Izraelem na bojišti syrské války, hraje zde roli několik faktorů. V první řadě jde o cíle, které oba aktéři svým jednáním sledují. Zatímco ze strany Íránu je působení v Sýrii vnímáno jako možnost, jak se přiblížit ke svému nepříteli, tedy Izraeli, případně podpořit boj proti němu prostřednictvím dodávek zbraní Hizballáhu do sousedního Libanonu, zapojení Izraele na syrském bojišti má především charakter akcí, zaměřených proti konkrétním hrozbám ze strany Íránu a jeho spojenců. Jako hrozby jsou tak ze strany Izraele vnímány již zmíněné dodávky zbraní Hizballáhu, ale také větší uskupení íránských ozbrojených sil, zahrnující velitelská stanoviště, sklady zbraní a logistické trasy.

Zde je také potřeba zmínit, že obecně, ne pouze v rámci syrského území, hlavní roli v přímém boji proti Izraeli hraje na íránské straně hnutí Hizballáh. To je hnutí operující především na území Libanonu, kde začalo být aktivní v 80. letech 20. století. V té době Izrael provedl invazi do Bejrútu a na protest proti tomuto kroku se zformovalo právě toto hnutí, pro které se židovský stát stal nepřítelem číslo jedna. Hizballáh, jakožto šíitská organizace s politickým a vojenským křídlem dostával již od začátku podporu od Íránu, se kterým měl společnou ideologii, náboženské směřování i nepřitele v podobě Izraele (Hu 2016).

Jak již bylo popsáno výše, tak v syrském konfliktu bojují na straně vlády právě příslušníci hnutí Hizballáh a také íráňští poradci. Vedle pomoci syrské vládě však syrský konflikt využívají i ke svým protiizraelským zájmům. Ze strany Íránu pak přítomnost v Sýrii představuje možnost, jak zásobovat Hizballáh zbraněmi, které mohou být následně použity v boji proti Izraeli. Jedná se především o ruční zbraně, munici a rakety, které Hizballáh využívá k ostřelování izraelského území (De Luca 2018). Írán využíval syrské území jako výchozí bod k materiální podpoře Hizballáhu už před syrskou válkou. Jednalo se však hlavně o dodávky po zemi a také po Středozezemním moři, které však často nebyly úspěšné, kvůli akcím izraelského námořnictva (Levinson 2009). S íránským zapojením do války se však možnosti transferu rozšířily. Především došlo k vytvoření zmíněného leteckého mostu mezi Íránem a Sýrií, kterým jsou přepravovány jak zbraně pro

syřskou vládu, tak i pro Hizballáh. Jedná se o bezpečnou cestu k dopravě zbraní do země, na které se podílí iránské vzdušné síly, i komerční aerolinky Iran Air, Mahan Air a Yas Air (De Luca 2018). V okamžiku, kdy jsou zbraně dopraveny do Sýrie, dochází k jejich přeložení a následnému pozemnímu transferu na území Libanonu. Tyto konvoje, které Izrael logicky vnímá jako hrozbu pro svou bezpečnost, se pak stávají cílem jeho leteckých útoků.

Podle informací z izraelských médií (Gross 2018) pak v roce 2017 provedly izraelské vzdušné síly (IAF) okolo 200 útoků na iránské cíle v Sýrii. Velká část těchto útoků přitom směřovala proti konvojům, jejichž cílem bylo dopravit zbraně do Libanonu (Gross 2018). Aktivita izraelských ozbrojených složek se však nezaměřovala pouze na dodávky zbraní pro Hizballáh. V jejím hledáčku se objevily také přímo iránské cíle v Sýrii. Jednalo se především o muniční sklady, pozice protiletadlové obrany, centra rozvědky a základny iránských speciálních jednotek *al-Quds*. V květnu 2018 pak izraelské vzdušné síly (IAF) zahájily operaci Dům z karet (*House of Cards*). Cílem této operace bylo právě zničení vybraných iránských cílů v Sýrii. Jednalo se o největší leteckou operaci Izraele v Sýrii od roku 1974 a podnětem k této akci bylo opakované ostřelování Izraele iránskými raketami ze syřského území. Tyto rakety byly ve většině případů sestřeleny izraelským systémem protiraketové obrany *Iron Dome*. 9. května pak izraelské letouny F-15I a F-16I provedly útok raketami na asi 70 iránských cílů na syřském území (Israeli Air Force 2018). Útok samotný byl úspěšný, protože došlo ke zničení vybraných iránských cílů v Sýrii a ukázal jasnou vzdušnou převahu Izraele nad protivzdušnou obranou protivníka, představovanou letectvem SAA a iránskými stanovišti PVO (Israeli Air Force 2018). Zároveň to potvrdilo skutečnost, že Izrael přikládá nasazení letectva velkou důležitost a dokáže ho náležitě efektivně využít.

Konflikt mezi Íránem a Izraelem je příkladem konfliktu, ve kterém proti sobě stojí dva spolu nesousedící státy, které se navíc výrazně liší svými vojenskými kapacitami. U obou států se však ekonomické možnosti a celkový přístup k vojenské otázce zásadně liší. Zatímco v roce 2018 byl vojenský rozpočet

většího Íránu 7 až 10 miliard USD, vojenský rozpočet malého Izraele činil 20 miliard USD (Alami 2018). Pokud se podíváme na kapacity, kterými oba státy disponují tak je to 523 000 mužů v íránských ozbrojených silách a 176 500 mužů v izraelských ozbrojených silách (Dudley 2018). Na první pohled by se tedy mohlo zdát, že Írán je vojensky jednoznačně silnější, skutečná situace však tak jednoznačná není. I když Írán disponuje velkým množstvím vojenského personálu, ve prospěch Izraele hovoří fakt, že finanční prostředky mu dovolují vydržovat mnohem moderněji vybavenou armádu. Jak již bylo zmíněno, Izrael klade velký důraz na letectvo, které má velké množství zkušeností a je vybaveno moderními letouny americké provenience. V roce 2016 tak byly například do výzbroje zařazeny letouny páté generace F-35I, které patří k nejmodernějším bojovým letounům současnosti (Israeli Air Force nedatováno). Írán tedy může čerpat především ze své početní převahy a také rozsáhlého arsenálu balistických raket, kterým disponuje a který pro každého vlastníka těchto zbraní představuje zbraň strategického významu. I této hrozbě se však Izrael dokázal přizpůsobit a hlavní roli opět hrály moderní technologie, kterými disponuje a které je schopen produkovat. Konkrétně jako reakce na hrozbu raketového útoku byl vytvořen systém protivzdušné obrany krátkého dosahu *Iron Dome*, který již osvědčil své kvality při ostřelování Izraele neřízenými raketami z Gazy (IDF 2012). Izrael si navíc hrozby zvenčí uvědomuje a Írán zařadil na seznam hlavních hrozeb vedle Hizballáhu, Hamásu a palestinských teroristů (IDF nedatováno). I přes nepřátelství mezi oběma státy je po porovnání vojenských prostředků, kterými disponují spíše zřejmé, že k přímé vojenské konfrontaci mezi nimi nedojde. Proto je pro Írán výhodný koncept zástupné války, kdy proti Izraeli může bojovat právě například prostřednictvím Hizballáhu, kterému poskytuje materiální podporu. Výhodné pro něj je rovněž blízkost syrského konfliktu k izraelskému území. Tím, že syrský režim je íránským spojencem, pomoc Asadovi je dobrou záminkou pro vojenskou přítomnost v zemi, která následně usnadňuje podporu Hizballáhu, raketové útoky proti Izraeli, či sběr dat a informací. Zástupný konflikt pro Írán navíc znamená menší finanční náklady než konvenční válka, což íránské armádní činitelé dobře vědí díky zkušenostem z íránsko-irácké války

(Alami 2018). Lze předpokládat, že Írán se bude snažit v Sýrii budovat další vojenské kapacity i poté, co jeho hlavní úkol, tedy pomoc Asadovu režimu, skončí. Důvodem je právě pro Írán strategická poloha Sýrie. V takovém případě by Írán mohl pokračovat ve snadnějším vyzbrojování Hizballáhu přes syrsko-libanonskou hranici a tím nepřímo bojovat proti Izraeli. Židovský stát se naopak i v případě Sýrie drží své osvědčené taktiky, tedy preventivních úderů proti případným hrozbám, přičemž využívá svou technologickou nadřazenost v podobě letectva, či v případě obrany protiraketových systémů.

3.2 BOJ O MOC V REGIONU MEZI ÍRANEM A SAÚDSKOU ARÁBIÍ

Dalším střetem dvou aktérů probíhajícím na pozadí syrského konfliktu je ten mezi Íránem a Saúdskou Arábií, tedy mezi státy aspirujícími na to, být regionálními mocnostmi. Pokud na válku v Sýrii pohlížíme jako na zástupný konflikt mimo jiné mezi Íránem a Saúdskou Arábií, tak jedním z nejvýraznějších motivů střetu mezi těmito zeměmi jsou náboženské problémy, které mají původ přímo v regionu Blízkého východu. Přesněji se jedná o rozkol mezi sunnitským a šiitským islámem, respektive Saúdskou Arábií a Íránem.

Írán je zemí, která od revoluce v roce 1979 projevuje snahu o to stát se regionální mocností a získat tak v regionu dominantní postavení. To co Írán odlišuje od většiny muslimských zemí regionu je právě náboženství. V Íránu je dominantní šiitská větev islámu, zatímco ve většině zemí arabského světa mají převahu sunitští muslimové. Írán však svou pozici může opřít o svou rozlohu, kdy je s 1 648 000 km² druhým největším státem v regionu, a proto i když je v Íránu dominantní větev islámu, která je ve zbytku muslimského světa v menšině, díky své rozloze a významu nemůže být Írán přehlížen. Především však Írán může svou pozici v regionu obhájit svou vojenskou silou. Příjmy z těžby ropy pomohly Íránu vybudovat poměrně velkou a relativně dobře vyzbrojenou armádu, což již bylo zmíněno v předchozí části. V aktivní službě je v íránské armádě 523 000 vojáků, s armádními rezervami pak počet dosahuje až 800 000 vojáků (Dudley 2018). Velkou výhodou íránské armády jsou především bojové zkušenosti, získané například během íránsko-irácké války, dále dobrá úroveň vojenského

personálu a oddanost státu. Tou jsou pak proslulé zejména tzv. Revoluční gardy, tedy elitní složka iránské armády, které mají mimo jiné na starosti i zahraniční operace, či jaderný program. Součástí Revolučních gard jsou i speciální jednotky *al-Quds*, kterým velí generál generál Kásim Sulejmání. Ten mimochodem dohlíží také nad iránským zapojením do syrského konfliktu (Novák 2018).

Právě mocenský růst Íránu, který se projevuje například také zapojením do syrského konfliktu, je překážkou pro mocenské ambice Saúdské Arábie a osob, které stojí v jejím čele, tedy krále Salmána bin Abd al-Azíze a korunního prince Mohameda bin Salmána. Saúdská Arábie také patří k největším zemím v regionu, její armáda je však menší než ta iránská a nedosahuje ani takových kvalit a zkušeností s vedením boje. V aktivní službě je v saúdské armádě 227 000 vojáků (Dudley 2018), tu iránskou však Saúdové převyšují v úrovni letectva, kde disponují modernějšími stroji, diskutabilní však opět zůstává zkušenost vzdušných sil, což se ukázalo například v jemenském konfliktu (Marcus 2017). Saúdská Arábie je centrem sunitského islámu a stala se známou právě podporou militantních sunnitských skupin a teroristických organizací, například Al-Káidy, Tálíbanu, či v případě syrského konfliktu fronty An-Nusrá (Clifford 2014). Kromě snahy stát se regionální mocností, má pak Saúdská Arábie také snahu stát se lídrem všech muslimských zemí, přičemž Írán vidí jako svého hlavního protivníka v obou rovinách.

Jak již bylo zmíněno, Írán má se syrským režimem přátelské vztahy a proto se po začátku války přidal na jeho stranu. Naproti tomu Saúdská Arábie vycítila možnost, jak pokročit ve svých mocenských zájmech, a proto si dala za cíl svrhnout Asadův režim. Toho chtěla dosáhnout právě podporou syrské opozice, která po protestech v roce 2011 přešla do ozbrojeného boje proti režimu. Ze strany Saúdské Arábie se jednalo především o podporu v podobě financí a zbraní (Schanzer 2012).

V prosinci roku 2013 začali Saúdové s dodávkami zbraní pro syrské rebely, přičemž do Sýrie se zbraně dostávaly přes Jordánsko. Západ na tyto dodávky

nahlížel s nedůvěrou, protože existovala možnost, že se zbraně dostanou do rukou teroristů, například v oblasti operující An-Nusry, či IS, což se později v několika případech opravdu stalo (Chivers 2013). Saudská Arábie se materiální podporou snažila podpořit boj opozičních sil proti syrské vládě, která byla masivně podporována dodávkami zbraní právě z Íránu, jak už bylo popsáno výše. Dodávky zbraní pro povstalce se většinou skládaly z pěchotních zbraní, jako jsou útočné pušky, granátometry, kulometry, ale i těžší zbraně pro boj s tanky, jako jsou například bezzákluzové děla a pancéřovky. U opozice se však objevily i poměrně vyspělé protitankové zbraně M79 Osa, u kterých opět panovala obava, aby se nedostaly do nesprávných rukou. Většina zbraní přitom pocházela z Balkánského poloostrova, přesněji z Chorvatska. Jednalo se pravděpodobně o armádní přebytky, ještě jugoslávské výroby, kterých byly po sérii válek z 90. let v Chorvatsku stále plné sklady (Chivers 2013).

I přes poměrně značnou materiální podporu ze strany Saúdské Arábie se však syrským povstalcům nepodařilo dosáhnout v konfliktu významnějších změn a syrská vláda s íránskou a od roku 2015 také ruskou podporou byla v bojích úspěšnější. Ostatně vývoj konfliktu v roce 2018 ukázal, že vládě se podařilo stabilizovat situaci v zemi a pravděpodobně nedojde výhledově k výrazným změnám ve vedení země. I proto se v íránsko-saudském zástupném konfliktu, který se odehrává na pozadí toho syrského, mluví o Íránu jako o vítězi. Írán totiž svým jednáním dokázal udržet Asada u moci, posílit své postavení v zemi a úspěšně bojovat proti sunitským povstalcům, podporovaným Saúdskou Arábií (Newton 2017).

4 KONFLIKT MEZI SPOJENCI? STŘET ZÁJMŮ TURECKA A USA

I když jsou Spojené státy americké a Turecko spojenci v rámci Severoatlantické aliance, v otázce syrského konfliktu se jejich cesty rozcházejí. Hlavním předmětem sporu mezi USA a Tureckem je otázka syrských Kurdů. Ti jsou přítomni právě na severu Sýrie u hranic s Tureckem, v oblasti zvané Rojava. Pro Spojené státy jsou Kurdové jediným spojencem v Sýrii. Kurdské milice YPG se staly významným spojencem USA v boji proti tzv. Islámskému státu a dočkaly se významné materiální podpory (Finkelstein 2018). Tento krok byl tureckou vládou vnímán velmi negativně, milice YPG jsou totiž v Turecku považovány za odnož turecké Strany kurdských pracujících (PKK), která byla tureckou vládou zařazena na seznam teroristických organizací. Strana kurdských pracujících v Turecku vede již 30 let separatistickou válku proti tamní vládě a jakoukoliv podporu Kurdů v tomto regionu tedy Turecko vnímá jako bezpečnostní hrozbu.

USA na severu Sýrie navíc nasadily okolo 2000 vojáků, kteří měli za úkol boj proti IS, ale také výcvik kurdských bojovníků. Pro Kurdy se přítomnost Američanů v tomto regionu stala alespoň částečnou zárukou bezpečnosti před akcemi Turecka. Ze strany Turecka totiž existují obavy z možných snah tureckých a syrských Kurdů o spojení svých území a výraznějšího prosazování separatistických tendencí. Turecko proto nevyloučilo možnost přenést vojenské akce, které proti Kurdům podnikalo na svém území i na území Sýrie, z čehož zase pramení obavy Kurdů z napadení a právě přítomnost amerických vojáků pomohla tyto obavy zmírnit. Této problematice se ostatně budu podrobněji věnovat v této části práce.

Problém nastal, když Američané navrhli vytvoření ozbrojené složky k ochraně hranic, která měla dosahovat velikosti až 30 000 mužů a měla být složena právě z kurdských bojovníků. Důvodem měla být ochrana severní hranice Sýrie, čímž se mělo zabránit pohybu islámských radikálů z IS přes syrské hranice do Turecka. S vytvořením takovéto kurdské jednotky však ostře nesouhlasilo Turecko. Hlavním problémem ze strany Turecka bylo samozřejmě to, že by hranici mezi oběma zeměmi měli hlídat kurdské ozbrojené jednotky, které

turecká strana považuje za bezpečnostní hrozbu. V reakci na to, se Turecko rozhodlo k vojenské invazi do severní Sýrie. Tato operace začala pod názvem Olivová ratolest 20. ledna 2018 na severu Sýrie, v regionu Afrín, který byl do té doby pod kontrolou YPG (Finkelstein 2018). Turecká armáda do operace nasadila těžkou vojenskou techniku, včetně tanků a zahájila dělostřelecké ostřelování kurdských měst. Následkem toho došlo k vysídlení velké části civilního obyvatelstva. Po boku turecké armády se do bojů proti Kurdům zapojila také Syrská svobodná armáda, tedy opoziční síla podporovaná Tureckem, bojující proti Asadovi (Finkelstein 2018). Došlo k vyhrocení celé situace a hrozilo střetnutí tureckých sil s těmi americkými, které v oblasti operovaly a stály na straně Kurdů. Situaci se nakonec podařilo částečně uklidnit na diplomatické úrovni, Turecko však v oblasti zůstalo vojensky přítomné a vztahy mezi USA a Tureckem se zhoršily.

Je třeba si uvědomit, že Turecko i USA jsou společně členy NATO, a tudíž by se zdály jakékoliv rozpory v bezpečnostním směřování obou států nepravděpodobné. Je však skutečností, že kromě vymezení vůči USA v rámci syrského konfliktu, došlo k rozporům i v rámci aliance. Odklon Turecka od NATO, respektive od politiky aliance, byl patrný už v roce 2017. Jednalo se především o rozdílný pohled NATO a Turecka na Rusko. Zatímco Severoatlantická aliance vnímá Rusko jako možnou hrozbu, vztahy mezi Tureckem a Ruskem jsou na dobré úrovni a obě strany pracují na jejich rozvoji. V roce 2017 se navíc Turecko na znamení spolupráce mezi oběma státy rozhodlo koupit raketový systém protivzdušné obrany S-400 z Ruska. Pořizování tak významných vojenských technologií ze státu, který je Severoatlantickou aliancí považován za bezpečnostní hrozbu, tedy rozhodně není logickým krokem. V chování Turecka v syrském konfliktu je patrná snaha omezit americký vliv v této oblasti a také snaha o získání vlivu a posílení postavení v regionu Blízkého východu (Mehta 2019).

V říjnu roku 2018 se americké síly v provincii Manbidž dostaly do přímého střetu se Syrskou svobodnou armádou, která je začala ostřelovat během hlídkové

činnosti. Americké síly v této oblasti dohlížely na linii, která se v této provincii vytvořila mezi tureckou armádou a kurdskými milicemi YPG. Syrská svobodná armáda je považována za zástupnou sílu Turecka, které ji pravděpodobně nasadilo proto, aby se vyhnulo přímému střetu s Američany (Rempfer 2018).

Vzhledem k rozdílným zájmům Turecka a USA na severu Sýrie se bude i do budoucna pravděpodobně jednat o oblast s konfliktním potenciálem. Americká vláda totiž i nadále podporuje syrské Kurdy a pro Turecko je kurdská otázka velmi citlivou záležitostí, kvůli které neváhalo vojensky vkročit do suverénního státu a zůstat zde vojensky přítomné. To vše navíc za cenu zhoršení vztahů s USA. Otázkou tedy zůstává, jak se bude situace dále vyvíjet a jestli se přítomnost Turecka v Sýrii omezí pouze na sever země, což by potvrdilo, že důvodem pro invazi bylo pouze posílení Kurdů, které Turecko vnímalo jako hrozbu, nebo se Turecko rozhodne rozšířit svou přítomnost i na další části Sýrie, což by znamenalo mocenské ambice Turecka v regionu.

Pokud bychom však ve střetu zájmů Turecka a USA hledali znaky zástupné války, zjistíme, že takové znaky nese pouze chování Turecka. USA svým jednáním sice podporují Kurdy, kteří jsou Tureckem považováni za hrozbu, nejde však o jednání, které by mělo za cíl posílení pozice v nějakém vzájemném soupeření, které by se odehrávalo mimo Sýrii. Naopak jednání Turecka, jak bylo popsáno výše, nasvědčuje tomu, že se snaží posílit svou pozici na Blízkém východě a vymezit se vůči USA nejen zde, kde jsou Spojené státy poměrně aktivní, ale i ve společných strukturách, jako je právě NATO. Za účelem tohoto vymezení vede Turecko na severu Sýrie boj proti Kurdům, kteří jsou podporováni Spojenými státy, ale i podporuje Syrskou svobodnou armádu, která bojuje jak s Kurdy, tak se i dostává do potyček s americkými jednotkami.

5 RUSKÉ ZÁJMY V SÝRII

Z mimoregionálních aktérů zapojených do syrského konfliktu patří Rusko k těm nejvýznamnějším a jeho činnost měla asi největší dopad na průběh války. Do války se zapojilo 30. září 2015, aby podpořilo Asadův režim a z počátečních leteckých úderů se později stala rozsáhlá vojenská kampaň. Do té doby se Rusko do ozbrojených konfliktů ve světě příliš nezapojovalo a zůstávalo aktivní především v tzv. blízkém zahraničí, tedy v prostoru bývalého Sovětského svazu. Tuto část světa naopak považovalo za výlučnou zónu svého vlivu, a pokud bylo potřeba, neváhalo zde vojensky zasahovat. To se ukázalo například na případu Gruzie v roce 2008. Pokud tedy Rusko své ozbrojené síly někde nasazovalo, bylo to buď na svém území, nebo v sousedních státech. Z toho lze usoudit, že pro zapojení do Sýrie mohlo mít Rusko i jiný důvod, než pouhou pomoc režimu Bašára al-Asada, a sice ukázat, že stále patří mezi mocnosti, jejichž armáda je schopná operovat v náročných zahraničních operacích, vyžadujících dobrou připravenost armády, logistickou podporu a schopné velení s výbornými organizačními schopnostmi. Jakožto světová mocnost sledovalo Rusko samozřejmě také vlastní zájmy, mezi které tedy patřilo udržení svého spojence u moci, etablovat se v regionu Blízkého východu a v neposlední řadě také boj proti terorismu. Zájmy Ruska se však postupně střetly se zájmy ostatních aktérů, zapojených do syrského konfliktu.

Vedle toho bylo pro Rusko důležité obnovení vojenské přítomnosti na námořní základně v Tartusu. Jak již bylo v mé práci zmíněno, tuto základnu získal původně v pronájem Sovětský svaz, po jeho rozpadu však připadla Rusku. Většina sil však byla ze základny stažena a Rusko tak ztratilo vojenskou přítomnost ve Středozemním moři. Uvědomovalo si však, že přítomnost ruské základny ve Středozemním moři je pro ruské zájmy strategicky důležitá a s tím jak se Rusko začalo vojensky prezentovat v Sýrii, začalo přesouvat část svých námořních sil zpět na základnu Tartus v Sýrii. Ruská flotila v Černém moři je totiž závislá na průchodnosti Bosporského průlivu, který může být uzavřen

Tureckem. I když jsou v současné době vztahy mezi oběma zeměmi na dobré úrovni, uvědomuje si ruské velení strategickou nevýhodu takovéto situace.

5.1 STŘETÁVÁNÍ USA A RUSKA V SYRSKÉM KONFLIKTU

Spojené státy americké a Rusko jsou v mezinárodním systému tradičními rivaly. Ostatně koncept zástupného válčení se nejvíce rozšířil právě za studené války, tedy v době, kdy proti sobě stál západní blok, v čele s USA a východní blok vedený Sovětským svazem. Tehdy obě velmoci vynakládaly vysoké prostředky k podpoře různých hnutí, skupin a armád, bojujících proti sobě a nepřímo se tak snažily prosazovat své zájmy na úkor druhého bloku.

Konflikt v Sýrii měl vlastně stejný scénář. Spojené státy americké, které se staly známé svým „vývozem“ demokracie do zemí třetího světa, na začátku konfliktu podporovaly opozici proti režimu Bašára al-Asada. Zatímco Rusko se až do roku 2015 drželo mimo syrský konflikt, Spojené státy začaly s podporou opozice téměř od začátku konfliktu.

Zpočátku šlo ze strany spojených států především o výcvik a dodávky zbraní. Program řízený CIA, prostřednictvím které dostávali syrští rebelové zbraně pro boj s režimem, však nebyl příliš úspěšný. V roce 2013 například Američané nakoupily z Rumunska rakety PG-9 do sovětských bezzákluzových kanónů, část dodávky ale padla do rukou teroristům z tzv. Islámského státu. Vyskytly se také případy, kdy Američany vyzbrojení a vycvičení bojovníci přešli dobrovolně na stranu islamistů (Horton 2017). Celkově byla bojová morálka těchto bojovníků nízká a nedalo se označit je za spolehlivé.

Poté co se v Sýrii objevila hrozba právě tzv. Islámského státu, začaly se spojené státy soustředit hlavně na podporu tzv. Syrských demokratických sil, jejichž hlavní část tvoří kurdské milice YPG, vedle nich zde slouží také Arabové, Turkmeni a další dobrovolníci, například i z Evropy. Právě Syrské demokratické síly, společně s americkými vojáky pak vytvořili páteř pozemních sil koalice západních států pro boj s tzv. Islámským státem. V roce 2014 se zúčastnily bitvy

o Kobaní, kde prokázaly svou efektivitu a USA se rozhodly veškerou podporu směřovat pouze těmto silám (Syria Institute 2018).

To zapojení Ruska měla od začátku opačný cíl, tedy udržení Asada u moci, což bylo proti počátečním zájmům USA, v roce 2015 však byl hlavním problémem tzv. Islámský stát a boj s ním, takže tento střet zájmů nebyl zpočátku tak výrazný. S tím jak se však dařilo IS vojensky porážet a opět posilovat syrský režim, začaly vznikat třetí plochy. K přímému střetu pak nakonec došlo při bojích u města Dajr az-Zaur v únoru roku 2018. Dajr az-Zaur je město na řece Eufrat, kde byly při expanzi IS do Sýrie obklíčeny syrské jednotky, které se zde bránily útoků IS a držely město pod kontrolou. V roce 2018 se potom syrská armáda s podporou ruského letectva rozhodla prolomit obklíčení města. Na bojích se podílely rovněž SDF se západní koalicí, které v oblasti také operovaly. Syrské vládě se podařilo obklíčení prolomit a obnovit kontrolu nad oblastí. To se týkalo také ropných polí, která se v této části Sýrie nachází.

Právě ropné stanice společnosti Conoco, které byly pod kontrolou SDF a amerických speciálních sil, které zde měly malou základnu, se staly cílem syrského útoku. Většina sil však ve skutečnosti nenáležela syrské armádě, byli to členové ruské soukromé vojenské společnosti, tzv. Wagnerovy skupiny. 7. února 2018 tedy přibližně 500 ruských žoldnérů, s podporou tanků, začalo ostřelovat ropnou stanicí Conoco, kterou bránili američtí speciálové společně s Kurdy. Bylo jasné, že malá posádka nedokáže stanicí ubránit, takže si přivolala leteckou podporu. Po následném, asi tříhodinovém bombardování ruských a syrských útočníků, které zajistilo několik typů letecké techniky, včetně dronů, stíhacích letadel F-22, F-15E, bombardérů B-52 a vrtulníků AH-64 Apache, zůstalo na místě podle odhadů (Gibbons-Neff 2018) až 300 mrtvých, přičemž většina z nich byli ruští žoldnéři. Washington následně řešil situaci s Kremlem, který však účast ruských vojáků odmítl a sdělil dále, že nemá žádné informace o působení ruských občanů v této oblasti (Gibbons-Neff 2018). To je ostatně hlavní výhoda při nasazení *PMC's*, které nepodléhají vládě, ani armádnímu velení a oficiální místa tak mohou vše popřít. Tyto společnosti jsou tak vhodným nástrojem pro

vykonávání takové práce, se kterou nechce být daná vláda spojována. Ostatně nasazování podobných subjektů ve válečných konfliktech je stále rozšířenější.

Na popsaném případě je tedy jasně ukázáno, že Spojené státy nehodlají ustupovat ruským provokacím a že dokázaly v Sýrii vybudovat účinnou sílu a důležitého aktéra v podobě Syrských demokratických sil, ve kterých tvoří hlavní část kurdské YPG. I když má tedy syrský režim plnou podporu Ruska, situace v Sýrii stále není vyřešena, válka pokračuje a pokud budou chtít USA prosazovat v zemi své zájmy, mohou k tomu využít SDF. Nicméně se dá říct, že Rusko dosáhlo toho, co byl od začátku jeho cíl, a to udržet Bašára al-Asada u moci a etablovat se v regionu. Naproti tomu USA ve svém počátečním zájmu, tedy podpoře opozice v svržení režimu, úspěšné nebyly. Střet zájmů v Sýrii je pak odrazem mocenského soupeření USA a Ruska na mezinárodní scéně. USA považují Rusko za hrozbu, především v Evropě, kde Pobaltské státy Severoatlantické aliance hraničí s Ruskem a existují u nich obavy z opakování krymského scénáře. Rusko naproti tomu svým postupem na Krymu a Ukrajině jasně ukázalo odhodlání angažovat se v tzv. blízkém zahraničí. K dosažení svých cílů Rusko neváhá porušit mezinárodní právo, jak bylo možné spatřit při anexi Krymu. Kromě toho Rusko dlouhodobě kritizuje vliv USA v mezinárodním systému a příklad syrského konfliktu a ruského zapojení může být ruskou snahou o vyvažování moci v rámci mezinárodního systému.

5.2 RUSKO-IZRAELSKÉ STŘETY ZÁJMŮ

Již od počátku ruského zapojení do konfliktu sleduje vývoj celé situace také sousední Izrael. Pro ten je hlavním zájmem v tomto ohledu minimalizace ruského politického a vojenského vlivu v regionu. Což jsou přesně cíle Ruska a to, proč se do konfliktu de facto zapojilo. Dalším cílem Izraele je zabránit trvalé vojenské přítomnosti Ruska v Sýrii, tak jak se tomu stalo na základnách Tartus a Hmímím. Všechny tyto ruské kroky totiž vedou k upevnění Asadovi moci a vytváří tak prostor pro působení Íránu a Hizballáhu, kteří jsou Asadovými spojenci, zároveň však také hlavními nepřáteli Izraele. Cílem Izraele je tedy také snížit schopnost Ruska podporovat syrský režim, který by následně mohl pomoci Íránu upevnit

svou pozici v Sýrii a nepřímou tak ohrozit Izrael (Hannauer 2016). Rusko doufá, že posílí pozici režimu Asada, aby bylo zajištěno, že Moskva bude i nadále udržovat námořní přítomnost na syrském pobřeží.

Pro Izrael samotný je pak nevýhodné, aby měl syrský režim dlouhodobého ochránce v podobě Ruska. Znepokojující pro židovský stát je také skutečnost, že ruská strana aktivně spolupracuje s tou iránskou. V době kdy spolu ruské a iránské jednotky spolupracovali na podpoře syrského režimu, probíhala také jednání o dodávkách ruských raketových systémů protivzdušné obrany S-300 do Íránu, což by znamenalo významné posílení iránských obranných kapacit a potenciální výhodu proti Izraeli. Na straně Izraele také existují důvodné obavy, že zbraně, které dodává ruská strana syrskému režimu, se dostanou do rukou Hizballáhu (Hannauer 2016).

V minulosti se totiž stalo, že část ruských zbraní, poskytnutých syrské vládě, byla následně skutečně předána Hizballáhu. Jednalo se přitom o poměrně vyspělé zbraňové systémy, jako jsou protilodní střely P-800 Oniks, či rakety země – vzduch SA-17, jejichž vlastnictví přineslo Hizballáhu rozšíření možností v útocích proti Izraeli. K jejich nasazení poté opravdu došlo při ostřelování pásma Gazy a hlídkových lodí izraelského námořnictva ve Středozemním moři. V roce 2015 se tedy izraelský premiér Netanjahu snažil získat při jednání s Ruskem závazek, který by zaručil, že se ruské zbraně nedostanou do rukou nepřátel Izraele (Hannauer 2016).

Dalším důsledkem ruské přítomnosti v Sýrii bylo, že Izrael byl značně omezen v možnostech útoků na syrském území proti iránským cílům a Hizballáhu. Pozice těchto aktérů se totiž často nacházely v blízkosti těch ruských, případně byly pod ruskou ochranou. Vzhledem k tomu, že útočné akce Izraele se omezovaly výlučně na použití vzdušných sil, hrozilo riziko sestřelení ze strany ruské PVO, která je na mnohem lepší úrovni než ta syrská a v Sýrii má rozmístěné moderní systémy PVO jako jsou komplety Pancir S-1, či S-400. Vzhledem k tomu, že v Sýrii působí také rozsáhlý letecký kontingent, hrozí také, že by mohlo dojít

k přímému střetu izraelských a ruských sil. Že tato možnost existuje, i přes formálně dobré vztahy mezi oběma zeměmi, ukazuje případ sestřelení ruského letounu SU-24 tureckým letectvem, kdy k sestřelení došlo poté, co ruský letoun narušil turecký vzdušný prostor a překážkou nebylo ani to, že Ankara s Moskvou spolu mají standardní vztahy. V nepřehledné situaci syrského konfliktu tedy potenciálně existuje i hrozba přímého střetu izraelských a ruských ozbrojených sil (Hannauer 2016).

V září roku 2018 pak následkem působení izraelských vzdušných sil skutečně došlo k sestřelení ruského letadla a k diplomatické roztržce mezi oběma zeměmi. Izraelské letouny F-16I se 18. září vydaly nad území Sýrie, s cílem zaútočit na objekty syrské armády, ve kterých se měli nacházet také bojovníci Hizballáhu a iránský vojenský materiál. Ve stejnou dobu se ve vzduchu pohyboval také letoun ruského letectva IL-20, který je určený k radioelektronickému průzkumu a podával informace v reálném čase pozemním jednotkám bojujícím na zemi. Izraelské letouny se proto skryly v letové stopě ruského letounu, čímž zůstaly skryté před syrskými radary a protivzdušnou obranou. Vlivem chyb v komunikaci však syrský personál vyhodnotil ruský letoun jako nepřátelský a sestřelil ho pomocí rakety země – vzduch. Po havárii letounu zahynula celá posádka v počtu 15 členů a Izrael byl ruskou stranou obviňován z vinny na sestřelení letounu. Ve vztazích mezi Izraelem a Ruskem tak na krátkou dobu došlo ke zvýšení napětí, později však došlo k urovnání sporu a k vytvoření společného informačního mechanismu pro pohyb ve společné letové zóně, kdy Izrael musí Rusko o případném pohybu svých letadel informovat s větším předstihem (BBC 2018b).

Lze tedy vidět, že v zájmech Izraele a Ruska v případě Syrského konfliktu existují rozpory. Pro Izrael je hlavním problémem silná ruská podpora režimu Bašára al-Asada. V Izraeli panuje názor, že je pro Izrael bezpečnější, aby byl v Sýrii u moci Asad, o kterém Izrael věděl, co od něj může čekat, než aby kontrolu nad Sýrií získali islamisté (Hannauer 2018). Pro židovský stát by však bylo výhodnější, aby byl syrský režim u moci, ale slabý. V okamžiku kdy

dostává syrská vláda vojenskou podporu z Ruska a nechává na svém území působit ruské ozbrojené síly, Hizballáh a íránské jednotky, cítí se Izrael oprávněně ohrožený (Kenner 2018). Rusko samotné přímo proti Izraeli nevystupuje, ale působí proti jeho zájmům, přičemž toleruje íránskou přítomnost. Rusko navíc, jak již bylo několikrát zmíněno, usiluje o stálou vojenskou přítomnost v Sýrii, což je výhodné i pro syrskou vládu, která tak má bezpečnostní záruky i proti případným akcím Izraele.

ZÁVĚR

Z občanské války, ve které proti sobě v samém počátku stáli nespokojení občané, požadující politické změny a vládní jednotky, bránící syrský režim, se postupem času stal komplikovaný konflikt, jehož vyřešení je prozatím v nedohlednu. Válka v Sýrii je dobrým příkladem toho, jak zapojování vnějších aktérů do konfliktu dokáže zvrátit průběh války a dobu jejího trvání. Toto zapojení do konfliktu pak často probíhá pod záminkou ochrany svých vlastních zájmů a bez ohledu na místní realie a životy obyčejných lidí, kteří v každé válce trpí nejvíce.

Cílem mé bakalářské práce bylo vysvětlit, kteří regionální a mimoregionální státní aktéři využívají syrskou občanskou válku jako bojiště pro vzájemné mocenské soupeření a jaký mají tyto mocenské střety vliv na její průběh. Dále jsem se chtěl ve své práci zaměřit na motivaci jednotlivých aktérů, která je vedla ke vstupu do války, na jejich působení ve válce a na to, která strana má z jejich činnosti prospěch a jaký vliv má tato činnost na délku a povahu války. V neposlední řadě se pak pokusím zodpovědět, zda syrský konflikt je typickou zástupnou válkou, za kterou je obecně považován.

Pokud tedy začnu u regionálních aktérů, tak aktérem, který velmi výrazně ovlivnil události války je Írán. Tento stát se v konfliktu postavil na stranu režimu a od začátku mu poskytoval masivní materiální podporu. Pokud to v některých fázích vypadalo, že by Asadův režim mohl padnout, pak zapojení Íránu jednoznačně zvrátilo průběh války a prodloužilo její trvání. Vedle toho Írán konflikt využil k prosazování svých zájmů na Blízkém východě, a to jak k mocenskému se Saúdskou Arábií, tak k ohrožení svého nepřítele Izraele. Írán také používá prvky zástupného válčení, kdy se podporou Hizballáhu snaží bojovat proti Izraeli a podporou Asadova režimu udržet u moci cenného spojence v regionu. Vedle toho přineslo zapojení do konfliktu Íránu možnost zřídít v Sýrii vojenské základny a kapacity a nechat zde vojenské kapacity, včetně lidských zdrojů. Sýrie je pro Írán důležitým bodem při transportu zbraní do Libanonu, odkud jsou používány proti Izraeli, takže se dá očekávat, že se Írán bude snažit zůstat v Sýrii přítomen.

Saúdská Arábie konflikt v Sýrii od začátku vnímala optikou státu, který se snaží stát výhradní regionální mocností, přičemž roli hrálo také náboženské rozdělení stran konfliktu. Saúdové od počátku bojů materiálně a finančně podporovali sunnitské povstalce i teroristické skupiny, bojující proti alawítskému režimu, který má blíže k šíitské větvi islámu. Podpora poskytovaná povstalcům dokázala udržet tyto struktury při životě, celkově by se však dal jejich boj proti režimu zhodnotit jako neúspěšný a pokračování v podpoře ze strany Saúdské Arábie tak opět pouze prodlužuje konflikt. Ten má pro Saúdy také rovinu mocenského soupeření s Íránem, kdy je pro Saúdskou nezkušenou armádu výhodnější vyhnout se otevřenému střetu, ve kterém není zrovna schopná, jak se ukázalo v Jemenu a bojovat tedy formou zástupného válčení, v tomto případě podporou opozičních sil v Sýrii.

Dalším regionálním aktérem, zapojeným do konfliktu je Turecko. Severní soused Sýrie se zajímá především o kurdské aktivity v konfliktu, které sleduje se značnou nelibostí. Turecko samotné bylo dlouhou dobu stranou válečného dění a celou situaci pouze monitorovalo. Do konfliktu se zapojilo až v roce 2018 a jeho cílem se stala severní část Sýrie, ve které jsou aktivní Kurdové a jejich milice YPG. Právě činnost Kurdů vnímá Turecko jako bezpečnostní hrozbu a rozhodlo se tedy vojensky zasáhnout. Otázkou tedy je, jak dlouho zůstane Turecko v zemi přítomné. Celkové působení Turecka však naznačuje, že jeho cílem není konflikt v Sýrii uměle prodlužovat. Do bojů mezi vládními silami a opozicí se totiž nezapojuje a sleduje pouze svůj zájem týkající se boje proti Kurdům. Bojem proti Kurdům se však Turecko dostalo do střetu zájmů s USA, které Kurdy podporují. Vymezení se proti USA by tak mohlo celkově souviset s pozorovatelnou snahou Turecka vymanit se z amerického vlivu.

Státem, kterého se konflikt také týká, který se však do něj snaží zasahovat minimálně je Izrael. Židovský stát dění v Sýrii sleduje celou dobu a vnímá především nárůst íránské a ruské přítomnosti v Sýrii. Ruská přítomnost v Sýrii je pro Izrael nevýhodná, protože znamená posílený Asadův režim, který je zase ochotný tolerovat íránskou přítomnost v zemi. A to je problém pro Izrael, který

Írán považuje bezpečnostní hrozbu. Írán svou přítomnost v Sýrii skutečně využívá k dodávkám zbraní Hizballáhu, jak bylo popsáno v mé práci. To tedy několikrát vyvolalo reakci Izraele, který prostřednictvím letectva zaútočil na iránské cíle v Sýrii. Celkově je však povaha zapojení Izraele do konfliktu v Sýrii založená na preventivních útocích a reakcích na přímé ohrožení izraelské bezpečnosti. Izrael je tedy státem, který má minimální vliv na prodlužování syrského konfliktu.

Z mimoregionálních aktérů mělo největší dopad na konflikt zapojení Ruska v roce 2015. V tomto roce přišly ruské ozbrojené síly na pomoc Asadovi a jeho oslabenému režimu v boji proti IS. Ruské zapojení zcela zvrátilo průběh války a dá se označit za klíčový okamžik jak pro režim, tak pro celý konflikt. Motivace Ruska však nevycházela pouze ze snahy pomoci svému spojenci. Ruským zájmem bylo etablovat se v regionu a obnovit námořní základnu v Tartusu. Rusko tím sledovalo svou snahu o vyvážení rovnováhy moci ve vztahu k USA, které jsou v oblasti Blízkého východu velmi aktivní. Podpora Ruska pro Asadův režim byla rozhodující a pomohla zvrátit situaci v prezidentův prospěch. Syrské armádě se s ruskou pomocí podařilo dobýt zpět rozsáhlá území a podílet se na porážce IS. Nicméně ruské zapojení je příkladem umělého prodlužování konfliktu a dá se očekávat, že Rusko se bude snažit zůstat v zemi přítomné co nejdéle.

Druhým mimoregionální aktérem, kterým jsem se v práci zabýval a který do konfliktu výrazně zasáhl, jsou Spojené státy americké. Je zajímavé pozorovat, jak se motivace USA pro zapojení do války v Sýrii v průběhu konfliktu měnila. V počátcích bylo cílem USA svržení Asada, čehož mělo být dosaženo výcvikem a vyzbrojováním povstalců. Časem se však ukázalo, že se nejedná o příliš efektivní způsob. S tím jak se objevila hrozba tzv. Islámského státu, který představoval bezpečnostní hrozbu pro celý region, přesunuly svou pozornost tímto směrem. V té době také došlo k vytvoření spojení s Kurdy a jejich milicemi YPG. Když byl tzv. Islámský stát poražen, zůstaly USA v Sýrii dále přítomné a pokračovaly ve spolupráci s YPG, kterým poskytovaly jistou

bezpečnostní záruku před akcemi Turecka. Za zmínku stojí, že při údajném použití chemických zbraní syrským režimem, neváhaly USA vojensky zasáhnout proti syrskému režimu. Z jednání USA je patrná snaha konflikt příliš neprodlužovat, což se však nedaří vlivem zapojení ostatních aktérů.

Zapojení vnějších aktérů, ať už regionálních, či mimoregionálních mělo jednoznačně vliv na průběh konfliktu a jeho délku a to v tom smyslu, že došlo k jeho prodloužení a odsunutí vyřešení konfliktu do nedohledna. Působení některých aktérů, například Saúdské Arábie, Íránu, Ruska a Turecka nese znaky zástupného konfliktu, ve kterém dochází k podpoře povstaleckých skupin, jednotlivých stran konfliktu, zapojování soukromých subjektů a tak dále. Zároveň každý z aktérů v rámci syrského konfliktu sleduje své vlastní zájmy, což ještě zvyšuje nepřehlednost celé situace. Konflikt se navíc neustále mění a vyvíjí a jeho vyřešení tak pravděpodobně bude otázkou delšího časového horizontu.

SEZNAM ZDROJŮ A LITERATURY

Alami, Mona (2018). *Iran-Israel Proxy War Heats Up in Syria*. Atlantic Council (<https://www.atlanticcouncil.org/blogs/syriasource/iran-israel-proxy-war-heats-up-in-syria>, 22. 3. 2019).

Aljazeera (2018a). *Syria's civil war explained from the beginning* (<https://www.aljazeera.com/news/2016/05/syria-civil-war-explained-160505084119966.html>, 20. 3. 2019).

Aljazeera (2018b). *Syria strikes: All the latest updates* (<https://www.aljazeera.com/news/2018/04/syria-air-strikes-latest-updates-180414021423479.html>, 20. 3. 2019).

Barzilai, Gad (1996). *Wars, Internal Conflicts, and Political Order: A Jewish Democracy in the Middle East* (New York University Press).

BBC (2018). *Israel profile – Timeline* (<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-29123668>, 15. 3. 2019).

BBC (2019). *Syria profile – Timeline* (<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-14703995>, 20. 3. 2019).

BBC (2014). *Syria: US begins air strikes on Islamic State targets* (<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-29321136>, 20. 3. 2019).

BBC (2018a). *Syria war: Why Turkey's battle for northern Syria matters* (<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-42818353>, 21. 3. 2019).

BBC (2018b). *Russia blames Israel after military plane shot down off Syria* (<https://www.bbc.com/news/world-europe-45556290>, 28. 3. 2019)

Byman, Daniel L. (2006). *Syria and Iran: What's Behind the Enduring Alliance?. Brookings* (<https://www.brookings.edu/opinions/syria-and-iran-whats-behind-the-enduring-alliance/>, 21. 3. 2019).

Clifford, Edward (2014). *Financing Terrorism: Saudi Arabia and Its Foreign Affairs* (<http://www.brownpoliticalreview.org/2014/12/financing-terrorism-saudi-arabia-and-its-foreign-affairs/>, 22. 4. 2019).

Collier, Paul a kol. (2003). *On the Duration of Civil War*. Centre for the Study of African Economies (<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.197.5640&rep=rep1&type=pdf>, 19. 3. 2019).

De Luca, Piero (2018). *Iranian Great Game in Syria: Strategy and Interests*. Geopolitica (<https://www.geopolitica.info/iranian-great-game-syria-strategy-and-interests/>, 24. 3. 2019).

Deutsch, Karl (1964). *External Involvement in Internal War*, in Eckstein Harry (ed.). *Internal War, Problems and Approaches* (New York: NY Free Press of Glencoe).

Dudley, Dominic (2018). *The 10 Strongest Military Forces In The Middle East* (<https://www.forbes.com/sites/dominicdudley/2018/02/26/ten-strongest-military-forces-middle-east/#781a817516a2>, 22. 4. 2019).

Fearon, D. James (2003). *Ethnicity, Insurgency, and Civil War*, *American Political Science Review*, 97:1, 85-87.

Fearon, James D. (2007). *Iraq's Civil War*, *Foreign Affairs* (<https://www.foreignaffairs.com/articles/iraq/2007-03-01/iraqs-civil-war>, 22. 4. 2019).

Finkelstein, Claire (2018). *The US Is Drifting Toward War With a NATO Ally*. *Defense One* (<https://www.defenseone.com/ideas/2018/02/us-drifting-toward-war-nato-ally/145979/>, 27. 3. 2019).

France24 (2018). *A History Of The Syria Chemical Weapons „Red Line“* (<https://www.france24.com/en/20180414-syria-chemical-weapons-red-line-obama-macron-assad-russia-usa-france-idlib> 2018, 22. 4. 2019).

Gibbons-Neff, Thomas (2018). *How a 4-Hour Battle Between Russian Mercenaries and U.S. Commandos Unfolded in Syria*. The New York Times (<https://www.nytimes.com/2018/05/24/world/middleeast/american-commandos-russian-mercenaries-syria.html>, 28. 3. 2019).

Gross, Judah Ari (2018). *IDF says it has bombed over 200 Iranian targets in Syria since 2017*. The Times Of Israel (<https://www.timesofisrael.com/idf-says-it-has-carried-out-over-200-strikes-in-syria-since-2017/>, 21. 3. 2019).

Hannauer, Larry (2016). *Israel's Interests and Options in Syria*. RAND (<https://www.rand.org/pubs/perspectives/PE185.html>, 28. 3. 2019).

Herman, Rainer (2016). *Konečná stanice Islámský stát? /Selhání státu a náboženská válka v arabském světě* (Praha: Nakladatelství Academia).

Horton, Alex (2017). *ISIS stole U.S.-supplied rockets weeks after they arrived in Syria, report says*. The Washington Post (https://www.washingtonpost.com/news/checkpoint/wp/2017/12/14/how-u-s-weapons-helped-isis-fuel-the-industrial-revolution-of-terrorism/?noredirect=on&utm_term=.b41afcd77901, 27. 3. 2019).

Hu, Zoey (2016). *The history of Hezbollah, from Israel to Syria*. Aljazeera (<https://www.aljazeera.com/news/2016/10/history-hezbollah-israel-syria-161031053924273.html>, 21. 3. 2019).

Chivers, J. C. (2013). *Saudis Step Up Help for Rebels in Syria With Croatian Arms*. The New York Times (<https://www.nytimes.com/2013/02/26/world/middleeast/in-shift-saudis-are-said-to-arm-rebels-in-syria.html>, 26. 3. 2019).

IAF (nedatováno). *Fighters* (<http://www.iaf.org.il/8966-en/IAF.aspx> , 22. 4. 2019).

Israeli Air Force (2018). *Inside Operation "House of Cards"* (<http://www.iaf.org.il/4477-50446-en/IAF.aspx>, 22. 3. 2019).

- Ibrahim, Muhammad Hassan (2018). *Actors In International Relations* (https://www.studocu.com/en/document/university-of-the-punjab/introduction-to-international-relations/lecture-notes/actors-in-world-politics/2321876/view?fbclid=IwAR2_-HWiZI2Q63iZ_7ZprnZsFp84qPe_ZTshq5ZWISZM-qiM0cI-HO5GZpo, 23. 4. 2019).
- IDF (nedatováno). *Terror and Threats* (<https://www.idf.il/en/minisites/terror-and-threats/>, 22. 4. 2019).
- IDF (2012). *Why is the Number of Israeli Casualties So Low?* (<https://www.idf.il/en/articles/operation-pillar-of-defence/why-is-the-number-of-israeli-casualties-so-low/>, 22. 4. 2019).
- Jaafari, Shirin (2015). *Russia's Naval Base In Syria Has Decades Of History* (<https://www.pri.org/stories/2015-10-06/russias-naval-base-syria-has-decades-history>, 25. 4. 2019).
- Ježová, M., Burgrová, H. (2011). *Současný blízký východ. Politický, ekonomický a společenský vývoj od druhé světové války do současnosti* (Brno, 2011).
- Jordaan, Eduard (2003). *The concept of a middle power in international relations: distinguishing between emerging and traditional middle powers*, *Politikon*, 30:1, 165-181.
- Kenner, David (2018). *No Matter Who Wins the Syrian Civil War, Israel Loses* (<https://www.theatlantic.com/international/archive/2018/08/israel-gamble-assad-syria/568693/>, 22. 4. 2019).
- Korotkov, Denis (2017). *Список Вагнера. ФОНТАНКА* (<https://www.fontanka.ru/2017/08/18/075/>, 20. 3. 2019).
- Levinson, Charles (2009). *Israeli Navy Seizes Weapons Believed to Be for Hezbollah* (<https://www.wsj.com/articles/SB125732536158927651>, 25. 4. 2019).

Manfreda, Primoz (2019). *Saudi Arabia and the Syrian Uprising Explained*. ThoughtCo (<https://www.thoughtco.com/saudi-arabia-and-syrian-uprising-2353552>, 20. 3. 2019).

Marcus, Jonathan (2017). *Why Saudi Arabia and Iran are bitter rivals*. BBC (<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-42008809>, 26. 3. 2019).

Mehta, Aaron (2019). *Pentagon warns of 'grave consequences' should Turkey buy Russian missile system* (<https://www.defensenews.com/global/europe/2019/03/08/pentagon-warns-of-grave-consequences-should-turkey-buy-russian-missile-system/>, 22. 4. 2019).

Ministry of Defence of the Russian Federation (2019). *Operation in Syria* (<http://syria.mil.ru/en/index/syria/news/more.htm?id=12059172@egNews>, 20. 3. 2019).

Mumford, Andrew (2013). *Proxy Warfare and the Future of Conflict*, The RUSI Journal, 158:2, 40-46.

Newton, Creede (2017). *Saudi-Iran proxy wars: In pursuit of regional hegemony*. Aljazeera (<https://www.aljazeera.com/news/2017/11/saudi-iran-proxy-wars-pursuit-regional-hegemony-171113110353492.html>, 26. 3. 2019).

Novák, Martin (2018). *Meč ajatolláhů: Sulejmání velí obávané elitní složce iránských Revolučních gard. Dohlží na jaderný program i vojenské operace v zahraničí*. Hospodářské Noviny (<https://archiv.ihned.cz/c1-66141680-mec-ajatollahu>, 25. 3. 2019).

Pipes, Daniel (1990). *Greater Syria. The History of an Ambition* (Oxford: Oxford University Press).

Rempfer, Kyle (2018). *US troops in Syria take fire from Turkish proxy fighters*. Military Times (<https://www.militarytimes.com/news/your-military/2018/10/24/us-troops-in-syria-take-take-fire-from-turkish-proxy-fighters/>, 27. 3. 2019).

Reuters (2019). *Where do the Kurds fit into Syria's war?* (<https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-syria-kurds-explainer/where-do-the-kurds-fit-into-syrias-war-idUSKCN10X16L>, 20. 3. 2019).

Schanzer, Jonathan (2012). *Saudi Arabia Is Arming the Syrian Opposition. What could possibly go wrong?* (<https://foreignpolicy.com/2012/02/27/saudi-arabia-is-arming-the-syrian-opposition/>, 22. 4. 2019).

Syria Institute (2018). *SDF* (<http://syriainstitute.org/wp-content/uploads/2018/01/SDF-Cheat-Sheet.pdf>, 28. 3. 2019).

The Kurdish Project (nedatováno). *Kurdish History* (<https://thekurdishproject.org/history-and-culture/kurdish-history/>, 20. 3. 2019).

UNHCR (2018). *Syria Emergency* (<https://www.unhcr.org/syria-emergency.html>, 15. 3. 2019).

Walter, Barbara F. (2015). *Why Proxy Wars in the Middle East Are (Probably) Here to Stay. Political Violence And A Glance* (<http://politicalviolenceataglance.org/2015/08/27/why-proxy-wars-in-the-middle-east-are-probably-here-to-stay/>, 18. 3. 2019).

Waltz, Kenneth (1979). *Theory of International Politics* (Berkeley: University of California).

Yacoubian, Mona (2019). *Syria Timeline: Since the Uprising Against Assad*. United States Institute of Peace (<https://www.usip.org/publications/2019/02/syria-timeline-uprising-against-assad>, 21. 3. 2019).

RESUMÉ

The aim of my bachelor thesis, which is called “Syrian Civil War - a battleground of power rivalry between regional and non-regional actors” is to explain which regional and non-regional state actors use the Syrian civil war as a battlefield for mutual power rivalry and how these power clashes affect its course. As not all actors are directly involved in the conflict, I will certainly mention the non-state actors who receive their support. I will focus on the motivation of the individual actors, which led them to enter the war, their action in the war and which party benefits from their activities and how this activity affects the length and nature of the war. Furthermore, I want to focus on the influence of the actors involved in the conflict itself and whether the conflict in Syria meets the criteria of a typical proxy war for which it is considered. I will achieve the results in my work by analyzing bilateral or multilateral relations with selected state actors during the Syrian Civil War, 2011-2018, focusing on their motivation and how they engage in the conflict. In conclusion, I will evaluate how state actors use the Syrian civil war to resolve disputes and power rivalry, summarizing individual bilateral or multilateral conflicts among state actors throughout the Syrian conflict. At the same time, I will get to see if the Syrian war is a proxy war. I will also evaluate the influence of external actors on the length of the conflict, how their power rivalry is projected into it, or how this rivalry shifts its solution.